

Innst. 141 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:10 S (2009–2010)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dávøy, Line Henriette Hjemdal og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for barn som har nedsatt funksjonsevne og deres familier

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen:

I

Lovfeste plikt til å tilby rådgiver/veileder på alle sykehus med barneavdelinger for familier med barn med nedsatt funksjonsevne.

II

Lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med funksjonshemmede barn i alle kommuner.

III

Gjøre brukerstyrt personlig assistanse til en individuell rettighet fra fødsel.

IV

Gi rett til skolefritidstilbud for funksjonshemmede barn i hele utdanningsløpet.

V

Gi foreldre med barn som har nedsatt funksjonsevne, rett til redusert arbeidstid frem til barnet er 18 år, slik det gjelder for foreldre med barn under 3 år.

VI

Øke satsene for kommunal omsorgslønn.

VII

Gi mottakere av omsorgslønn, avlastere og støttekontakter rett til feriepenger.

VIII

Gi rett til omsorgslønn og ev. andre økonomiske tilskudd i inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighetstrygd.

IX

Foreldre som ikke har opptjent rett gjennom yrkesaktivitet til pleiepenger, som hjemmearbeidende eller personer på yrkesrettet attføring, må få slik rett dersom de ikke kan arbeide som følge av barnets helsetilstand. For disse bør utbetaling av pleiepenger settes til 4,5 G.

X

Indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.

XI

Legge frem et forslag om hvordan hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til én statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk som kan tilbys på en like god måte over hele landet."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 5. november 2009 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 15. desember 2009 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget avholdt komiteen 12. januar 2010 høring. Følgende deltok på høringen:

- Norges handikapforbund og Handikappede Barns Forening
- Hjernebarna i Norge.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Arne Bergsvåg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, mener at forslagsstillerne tar opp viktige punkter som er avgjørende for hvordan barn med nedsatt funksjonsevne skal ha mulighet å utvikle seg og leve sine liv på best mulig måte, samt hvordan foreldrene gjennom ulike ordninger skal få mulighet til selv å bidra eller få nødvendig avlastning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at flere tiltak er iverksatt for å bedre tjenestene til barn og deres foresatte som trenger langvarige og koordinerte tjenester. Lov om pasientrettigheter (kap. 6) og forskrift av 1. desember 2000 omhandler barns særlige rettigheter ved opphold i helseinstitusjon. Forskriften omhandler også bestemmelser om pasientansvarlig lege, som er et viktig tiltak for å sikre kontinuitet i behandlingen av barna. Barna er i dag på sykehus kort tid. Flertallet mener det er viktig at tiltakene skal fungere nærmest der barna bor og der de og familien lever sitt hverdagsliv. Det er derfor viktig at samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene fungerer godt. Dette er et sentralt tema i samhandlingsreformen som skal behandles i Stortinget i vårsesjonen 2010 og stiller store krav til gjennomføringen av denne. Flertallet vil også peke på behovet for å se tiltak og ordninger til barn med nedsatt funksjonsevne i en sammenheng, slik at ordningene

blir forutsigbare, oversiktlige og enkle å forholde seg til for brukerne og deres familier. Arbeidet med ny, felles helse- og sosialtjenestelov i kommunen vil også omfatte mer koordinert bistand.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader i forbindelse med behandling av Prop. 64 L (2009–2010) om lov om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (bedre muligheter for å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver). I denne saken vil Fremskrittspartiet fremme forslag om at de som er i jobb, skal ha bedre mulighet til å følge opp nære pårørende ved at det opprettes en kompensasjonsordning for fravær på jobb i form av pleiepenger.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne også tar opp bruken av tidlig ultralyd, uten at det fremsettes noe forslag til saken. I dag tilbys tidlig ultralyd til alle over 38 år betalt med offentlige midler, men disse medlemmer er kjent med at flertallet av yngre gravide benytter seg av muligheten til å ta tidlig ultralyd betalt med private midler. Ved en eventuell endring slik at alle gravide får samme rett og tilgang på tidlig ultralyd fra uke 11, betalt med offentlige midler, vil også de som i dag benytter private tilbud få en bedre oppfølging hvis det oppdages noe galt med fosteret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er spesielt viktig med god informasjon og oppfølging hvis det oppdages avvik ved en ultralydundersøkelse. Tidlig kontakt med foreldregupper eller organisasjoner til barn med tilsvarende funksjonsevne, informasjon om mulighetene barnet vil ha for å leve et godt liv og om foreldrenes muligheter og rettigheter til hjelp og avlastning, kan føre til at færre velger å ta abort.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener også at tidlig ultralyd kan medvirke til at antallet senaborter reduseres. Forslagsstillerne har ingen forslag til endringer i forhold til dagens praksis når det gjelder ultralyd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil foreslå å styrke rådgivertjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter et barn med nedsatt funksjonsevne.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen styrke rådgivertjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultra-

lydundersøkelse får vite at de venter et barn med nedsatt funksjonsevne."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i forbindelse med den planlagte evalueringen av bioteknologiloven vil bli foretatt en vurdering av dagens regler og praksis for bruk av slike undersøkelser. Flertallet viser til Innst. S. nr. 240 (2008–2009) der forhold omkring ultralydundersøkelser og rådgiverfunksjon er grundig drøftet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at gravide får tilbud om ultralyd i uke 17–19, men at det utover dette tilbys ultralydundersøkelser på medisinsk indikasjon. Videre viser disse medlemmer til at Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten i juni 2008 publiserte en rapport med en vurdering av effekt og diagnostisk verdi av ultralydundersøkelser i første, andre og tredje trimester. Kunnskapssenteret gikk gjennom all tilgjengelig dokumentasjon og fant ingen generell helseeffekt for mor og barn ved å innføre rutinemessig ultralyd i 11.–12. uke eller i 32. uke. Rapporten konkluderte imidlertid med at tidlig ultralyd gir bedre grunnlag for å avdekke kromosomfeil, som Downs syndrom. Disse medlemmer understreker at innføring av nye helsetilbud må sees i en prioriteringsmessig sammenheng, som sikrer at helsetilbudet først og fremst styrkes for de pasientene som trenger det mest, og der nytteeffekten er størst. Videre understreker disse medlemmer at bruk av ny teknologi må være i samsvar med formålsbestemmelsen i lov om bioteknologi, der det heter at teknologien skal utnyttes til det beste for mennesker i et samfunn der det er plass for alle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til uttalelse fra lederen i jordmorforeningen som sier at det er vanlig at mange gravide betaler selv for å få en ultralyd i uke 12. Tall fra Trondheim viser at over 63 pst. av de gravide allerede har tatt en tidlig ultralyd når de kommer til den obligatoriske ultralyden i uke 18. Den viktigste grunnen til å utføre tidlig ultralyd er i forbindelse med tvillingfødsler. Det er viktig for videre overvåking å bestemme hva slags type tvillingsvangerskap som foreligger. Dette gjør man best så tidlig som mulig i svangerskapet. Disse medlemmer er også kjent med at enkelte store misdannelser, som for eksempel manglende hjerne eller hodeskalle på fosteret, kan oppdages slik at svangerskapet kan avbrytes på et tidlig stadium. I tillegg er det noen kvinner som aborterer tidlig uten å være klar over det. De vil gå med et

dødt foster i flere uker før dette oppdages tilfeldig på en rutinemessig ultralyd ved 18. uke, noe som kan forhindres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til forslaget om å lovfeste plikt til å tilby rådgiver/veileder på alle sykehus med barneavdelinger for familier med barn med nedsatt funksjonsevne.

Komiteen er kjent med at de fleste foreldre som får vite at de venter eller har fått et barn med nedsatt funksjonsevne, går igjennom en vanskelig fase med sorgreaksjoner og usikkerhet. Både gjennom kontakt med enkeltpersoner og under høringen fremkom det at møtet med hjelpeapparatet kan oppleves forvirrende, og mange ganger er det lite koordinert.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at rådgivningstjenesten for foreldre som under svangerskapet blir kjent med at fosteret har nedsatt funksjonsevne, vil bli drøftet i revisjon av lov om bioteknologi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Innst. S. nr. 240 (2008–2009), hvor det blant annet står:

"Komiteen er opptatt av at familier som venter eller har fått barn med nedsatt funksjonsevne, får tidlig støtte og nødvendig profesjonell bistand. Dette gjelder både før fødsel og særlig etter fødselen. Komiteen vil understreke at dette kan innebære stor usikkerhet og bekymring hos familien, og det trengs bistand fra fagpersoner som både kan gi hjelp ved psykososiale problemstillinger, informasjon om funksjonshemningen, samt være familiens støtteperson når det gjelder de ulike velferdstjenester det vil være behov for. Komiteen mener at helsefaglig og sosialfaglig kompetanse samt kunnskap om funksjonshemningen er nødvendig for å kunne ivareta en slik funksjon. Komiteen viser til Oslo universitetssykehus Ullevål som har en ansatt vernepleier i en spesialistkonsulentfunksjon ved kvinneklinikken/barnesenteret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser på denne ordningen som svært positiv og vil be Regjeringen om å sikre tilsvarende tilbud ved andre fødestitusjoner.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette rådgivere på alle barneavdelinger på sykehus som skal ha en koordinerende og rådgivende funksjon for familier som venter eller får et barn med nedsatt funksjonsevne.""

Disse medlemmer foreslår at det på alle barneavdelinger på sykehus er en ansatt som innehar en rådgiverfunksjon for familier som får vite at de venter eller har fått et barn med nedsatt funksjonsevne. Disse medlemmer fremmer et nytt forslag i tråd med flertallsforslag i forbindelse med helse- og omsorgskomiteens behandling av St.meld. nr. 25 (2005–2006) Mestring, muligheter og mening – Framtidas omsorgsutfordringer, jf. Innst. S. nr. 150 (2006–2007) om å pålegge alle helseforetak med barneavdeling å ha en ansatt med en spesiell funksjon som rådgiver overfor denne gruppen.

Disse medlemmer mener også det er viktig å styrke rådgivningstjenesten ved å innføre en rådgiver for dem som venter barn med nedsatt funksjonsevne. Dette er også spesielt viktig for alle dem som i dag velger å ta private ultralydundersøkelser.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen sikre at det på alle barneavdelinger ved sykehusene er ansatt fagpersoner som innehar en rådgiverfunksjon for familier som venter eller har fått et barn med nedsatt funksjonsevne."

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser videre til forslaget om å lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med barn med nedsatt funksjonsevne i alle kommuner, og er enig med forslagsstillerne i at det er viktig at foreldre med barn med funksjonsnedsettelse får den hjelp og støtte de har behov for. Stortinget vedtok 8. desember 2009, i forbindelse med behandlingen av Prop. 13 L (2009–2010) Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, jf. Innst. 87 L (2009–2010) og Ot.prp. nr. 103 (2008–2009), at Nav-kontoret som et minimum skal ivareta tjenestene om rett til opplysning, råd og veiledning, midlertidig botilbud og individuell plan, i tillegg til økonomiske stønader og kvalifiseringsprogram. Nav-kontoret blir i tillegg ansvarlig for å sikre at bestemmelsene i lovforslagets kapittel 3 om generelle oppgaver virkeliggjøres.

Under høringen fremkom det også at manglende koordinering og uoversiktlige rettigheter og muligheter for brukerne og de pårørende var et utbredt problem. Det påpekes også at det bør tilføres tilstrekkelige ressurser og myndighet til å utøve en effektiv koordinering, og at brukerne sikres langsiktig og langsgående oppfølging.

Disse medlemmer finner det derfor naturlig at det helhetlige ansvaret for koordineringen av ulike tiltak og tjenester når det gjelder barn med funksjonsnedsettelse bør ligge i Nav.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener at det skal være et statlig koordineringsansvar, og statlig finansierte tjenester hvor midlene følger brukeren med hensyn til hjelpe- og støttetiltak.

Disse medlemmer fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen lovfeste at Nav skal ha plikt til å sørge for en koordinator til familier med barn med nedsatt funksjonsevne, og at dette blir statlig finansierte tjenester hvor midlene følger brukeren med hensyn til de hjelpe- og støttetiltak som det er behov for."

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen lovfeste plikt til å tilby koordinator i Nav for familier med barn med nedsatt funksjonsevne."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at flere kommunale instanser, utover / i tillegg til Nav, kan være aktuelle å peke ut som koordinator for familier med barn med nedsatt funksjonsevne, (utover Nav), som ansatte på helsestasjon, barnehage, skole, PPT, rehabiliteringsavdeling, eventuelt en egen koordinator. Det bør i størst mulig grad være et valg for foreldrene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med barn med nedsatt funksjonsevne, i alle kommuner."

Komiteen viser til at brukere som har behov for samordnede og koordinerte tiltak, har rett til å få utarbeidet Individuell plan (IP). Denne omhandler samordning, ansvars plassering og samarbeid om planens innhold. Komiteen forutsetter at ansvarlige myndigheter i alle ledd følger opp intensjonene med IP.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om å gjøre brukerstyrt personlig assistanse til en individuell rettighet fra fødsel.

I denne saken påpeker forslagsstillerne at behovene hos familier med barn med nedsatt funksjonsevne er forskjellige, og at en assistent vil kunne tilpasses de forskjellige behovene på en god måte og gi familiene større fleksibilitet og avlastning.

Disse medlemmer mener regjeringen har brukt svært lang tid på å utarbeide et lovforslag om individuell rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse.

Komiteen viser til statsrådets uttalelse i svarbrev av 15. desember 2009 til komiteen, hvor det påpekes at brukerstyrt personlig assistanse er regulert i sosialtjenesteloven, og ikke begrenset til bestemte typer funksjonsnedsettelse, alder eller diagnoser. Statsråden skriver videre at Helse- og omsorgsdepartementet har hatt et forslag til forbedring av ordningen ute på høring, men at høringen reiste flere prinsipielle og praktiske problemstillinger som må løses før sak kan legges frem for Stortinget.

I dag praktiseres ordningen forskjellig fra kommune til kommune, og den er lite forutsigbar. Under høringen fremkom det at det ofte var vanskelig å få benytte brukerstyrt personlig assistanse til barn, selv om dette var det beste alternativet for barnet og foreldrene. Ifølge svaret fra statsråden skal også barn få benytte seg av brukerstyrt personlig assistanse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) utredes her. Det viktigste må være at barna får koordinator på rett sted til rett tid.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil presisere at forslaget som fremmes, gjelder for alle med behov, uansett alder.

Disse medlemmer mener at brukerstyrt personlig assistanse bør tas inn i lovs form som en rettighet finansiert av staten for i tilstrekkelig grad å sikre den enkeltes behov for denne tjenesten. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen vurdere å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse, med statlig finansiering.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen vurdere å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse med statlig finansiering for i tilstrekkelig grad å sikre den enkeltes behov for denne tjenesten."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at brukerstyrt personlig assistanse er en ordning hvor brukere med omfattende behov for hjelp i større grad kan få en valgfrihet og økt kontroll med organiseringen av den praktiske og personlige bistanden vedkommende har behov for. Disse medlemmer viser til at BPA-

ordningen ofte fører til en grundigere gjennomgang av de individuelle behov enn ellers.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen i St.prp. nr. 1 (2005–2006) gikk inn for å rettighetsfeste ordningen med brukerstyrt personlig assistanse for brukere med omfattende behov for bistand. Helse- og omsorgsdepartementet sendte et forslag om slik rettighetsfesting på høring i 2007, og et stort flertall av høringsinstansene uttalte seg positivt til rettighetsfesting. Disse medlemmer mener forslaget må følges opp med et lovforslag, uavhengig av arbeidet med samhandlingsreformen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen i løpet av 2010 fremme forslag til lovendring som sikrer rett til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med omfattende behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til valg av arbeidsgivermodell."

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om å gi rett til skolefritidstilbud for barn med nedsatt funksjonsevne i hele utdanningsløpet.

Disse medlemmer viser til at mange kommuner og fylkeskommuner har et fritidstilbud/tilsynstilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelse i tilknytning til skolen. Forslagsstillerne ønsker at alle barn med nedsatt funksjonsevne skal ha rett til SFO gjennom hele utdanningsløpet fordi det vil være en fordel for dem rent sosialt, og for å gi foreldrene et valg med hensyn til å ha deltid – eller full jobb. Disse medlemmer mener at barn med nedsatt funksjonsevne har ulike behov for fritidsaktiviteter, og at det derfor er mest riktig å se på individuelle løsninger som er tilpasset hver enkelt bruker. Disse medlemmer er kjent med at Kunnskapsdepartementet jobber med et lovforslag som skal bygge ned hindringer som elever med nedsatt funksjonsevne møter i skolen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil ikke støtte det fremlagte forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at det å skape gode hverdagsliv for alle familier med barn er viktig. Det skal være anledning for begge foreldre til å være i arbeid og ivareta omsorgsoppgaver på en god måte. For å bedre barnas muligheter til å lære og å ha meningsfulle hverdager er det viktig å arbeide for en

helhetlig skoledag med tid til læring, fysisk aktivitet hver dag, og tid til lekser. SFO bør være et frivillig tilbud, og det er bra at SFO er tilgjengelig for barn med nedsatt funksjonsevne opp t.o.m. 7. trinn. Flertallet viser til at regjeringen nå arbeider med et lovforslag som skal sikre elever med nedsatt funksjonsevne rett til skysst og fra skolefritidsordningen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil presisere at barn med nedsatt funksjonsevne skal ha rett til et skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet, men at dette ikke behøver å være organisert i skolefritidsordningen. Et skolefritidstilbud bør være individuelt tilpasset og tilrettelagt.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen gi rett til et individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om å gi foreldre med barn som har nedsatt funksjonsevne rett til redusert arbeidstid frem til barnet er 18 år, slik det gjelder for foreldre med barn under 3 år.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Prop. 64 L (2009–2010) Endringer i arbeidsmiljølov og folketrygdloven (bedre muligheter for å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver) som også styrker retten til permisjon og pleiepenger. Flertallet viser til at arbeidsmiljøloven § 10-2; fjerde ledd gir begge foreldre med et arbeidstakerforhold rett til redusert arbeidstid på grunn av sosiale forhold, der omsorg for barn med spesielle behov inngår. I alt det pågående arbeid vil forenkling og koordinering av bistand til brukere med sammensatte behov være sentralt.

Disse medlemmer viser videre til forslaget om å øke satsene for kommunal omsorgslønn.

Disse medlemmer ser det som uheldig at ordningen med omsorgslønn fungerer svært forskjellig fra kommune til kommune, og at tjenesten lønnes på svært forskjellig nivå i kommunene. Denne ordningen fører til at personer som yter omsorg for familiemedlemmer eller nære slektninger, behandles ulikt avhengig av hvor de bor, og ordningen er lite forutsigbar. Etter regelverket er det opp til den enkelte kommune å avgjøre hvem som skal tildeles omsorgslønn, om det skal tildeles omsorgslønn, og hvor høye ytelsene skal være.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at for de som mottar omsorg, betyr det at man i enkelte deler av landet har mindre mulighet for å kunne motta omsorgshjelp fra sine nærmeste, og lønnsatsene for den som yter bistanden blir tilfeldige med hensyn til kommunens prioriteringer og økonomi.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at en økning av dagens ulike kommunale satser ikke vil utjevne de store forskjellene, og disse medlemmer mener derfor at det må utarbeides statlige normerte satser for at tilbudet skal bli likt uavhengig av bosted.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen utarbeide bindende normerte satser for omsorgslønn."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til forslaget om å slå sammen hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn til én statlig ordning for foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne. I påvente av en slik ordning bør satsene for kommunal omsorgslønn øke.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om å gi mottakere av omsorgslønn, avlastningspersoner og støttekontakter rett til feriepenger.

Disse medlemmer vil påpeke at foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne ofte har et stort omsorgsansvar, og at det er krevende å følge opp barnet og samtidig ha et aktivt familieliv og arbeidsliv. Store omsorgsoppgaver kan i perioder være vanskelig å kombinere med full jobb. Disse medlemmer støtter intensjonen i representantforslaget om å legge til rette for en bedre omsorgslønnsordning for foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne. Disse medlemmer mener det er behov for en helhetlig vurdering av omsorgslønnsordningen til alle de ulike gruppene som har behov for denne typen bistand, og vil be regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen med tanke på behovet, lønnsnivået, hvilke sosiale rettigheter omsorgslønn skal gi, og at like grupper behandles likt i hele landet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av ordningen med omsorgslønn slik at like tilfeller behandles likt uansett bostedsadresse også når det gjelder omsorgslønnens størrelse."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er svært ulike bistandsbehov for private omsorgsarbeidere, og at omsorgslønnen må sees i klar sammenheng med hvilket omsorgsapparat som for øvrig tilbys i kommunene. Det er derfor viktig at omsorgslønnen fortsetter å være en kommunal ordning, og at nivå og supplerende ordninger avgjøres i den enkelte kommune.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det likevel er grunn til å peke på at det opereres med flere ulike tilknytningsformer for private omsorgsutøvere, som har betydning for det avtaleforholdet som må eksistere mellom kommunen og den enkelte mottager av omsorgslønn, og med hensyn til hvilke rettigheter mottageren av omsorgslønn har i forhold til Folketrygden.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Representantforslag nr. 113 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 24 (2008–2009), hvor det blant annet ble foreslått:

"Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:
Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å foreta en gjennomgang av gjeldende lover og regler for omsorgslønn, med klargjøring av skatteplikt og rettighetsopp-tjening for dem som mottar omsorgslønn.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:
Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til ordninger som gjør at de som utfører velferdsopp-gaver for nær familie får mulighet til kompetanseutvikling og attføring, for å sikre overgang til ordinært arbeid."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at mange tiltak for å bedre forholdene for familier med barn med nedsatt funksjonsevne er iverksatt. Arbeidet fortsetter, og flertallet understreker at regjeringen har forpliktet seg til å gi utsatte barn og unge og familiene deres bedre og mer samordnet bistand fra hjelpeapparatet. Det er satt i gang tiltak som svarer på mange av de utfordringene som omtales i strategiplanen. Koordinering av tjenester er viktig. Strategiplan for familier med barn med nedsatt funksjonsevne skal gjennomgås, det skal gis støtte til ordninger med ferie og fritidstilbud for barn av foreldre med dårlig

økonomi, og det skal videre legges til rette for avlastning og bistand til familier med barn med store funksjonshemninger. Samlet sett er dette en betydelig satsing, og flertallet mener at strategiplanen følges opp. Koordineringstiltak er iverksatt på departementsnivå, og mange prosjekter hvor formålet er forbedring av tilbudene til barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier, er iverksatt. Etablering av lærings- og mestringssentrene ved sykehusene – nettstedet: familienett.no og "Familieveiviser-prosjektet" der modeller utvikles for mer helhetlige og koordinerte tjenestetilbud mellom ulike forvatningsnivåer, er eksempler på dette. I tillegg starter arbeidet med oppfølging av NOU 2009:22 Det du gjør, gjør det helt. Dette må sees i sammenheng med NOU 2009:18 Rett til læring og arbeidet med Samhandlingsreformen. Mange tiltak svarer på utfordringene som omtales i strategiplanen, og koordinering av tjenester står sentralt. Samlet er dette en betydelig satsing for gruppen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har unnlatt å følge opp Strategiplanen for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne fra 2005 på den måten regjeringspartiene varslet i Innst. S. nr. 150 (2006–2007), og ber regjeringen følge opp saken nå.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen følge opp Strategiplanen fra 2005 for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne."

Disse medlemmer viser videre til forslaget om å gi rett til omsorgslønn og eventuelt andre økonomiske tilskudd i inntil tre måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighets-trygd.

Forslagsstillerne viser til at når et barn med nedsatt funksjonsevne dør, bortfaller omsorgslønnen umiddelbart, og at dette kan sette mange familier i en vanskelig situasjon fordi det tar tid å skaffe seg ny jobb og andre inntekter. Disse medlemmer ser at dette er uheldig, og mener at en overgangsordning vil lette situasjonen for dem det gjelder.

Statsrådets kommentar i svarbrevet av 15. desember 2009 til komiteen er at det er opp til den enkelte kommune å avgjøre overgangsordninger, og eventuelt betale omsorgslønn i en periode etter et dødsfall. Statsråden viser til at dagpenger ikke er knyttet til omsorgslønnsordningen, men at det er de generelle regler for arbeidsledighet som gjelder. Disse medlemmer mener at ordningen må endres slik at omsorgslønn i slike tilfeller skal gi rett

til etterlønn på 3 måneder, og rett til arbeidsledighets-trygd, og støtter det fremlagte forslaget.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen gi rett til omsorgslønn i inntil tre måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighetstrygd."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader i forbindelse med behandling av Prop. 64 L (2009–2010) om lov om endringer i arbeidsmiljøloven og folketrygdloven (bedre muligheter for å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver). I denne saken vil Fremskrittspartiet fremme et forslag om rettigheter til etterlønn for de som mottar omsorgslønn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om at foreldre som ikke har opptjent rett til pleiepenger gjennom yrkesaktivitet, som hjemmearbeidende eller personer på yrkesrettet attføring, må få slik rett dersom de ikke kan arbeide som følge av barnets helsetilstand.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at pleiepenger er kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt i forbindelse med barns sykdom, og ikke ment å være lønn for pleie- og omsorgsoppgaver. Disse medlemmer viser videre til forslag 11, hvor man ber om at ordningene med omsorgslønn, pleiepenger og hjelpestønad gjøres om til en statlig ordning.

Arbeidsbetingelser samt lønn/betaling bør vurderes og lovfestes i forbindelse med en helhetlig gjennomgang av de 3 ordningene.

Disse medlemmer viser til at pleiepenger i utgangspunktet utbetales når barn er innlagt på sykehus over lengre tid. Når barn er innlagt på sykehus, er det naturlig og nærmest påkrevet at en av foreldrene er der sammen med barnet under hele oppholdet. For alvorlig syke barn kan sykehusopphold vare over svært lang tid. Disse medlemmer mener at personer som går på trygdeytelser som bortfaller under en periode der ytelsesmottakerens barn er sykt og har behov for omsorg og tilsyn, bør ha rett til en ytelse på linje med arbeidstakere. Disse medlemmer anser det imidlertid ikke riktig å videreføre trygdeytelsen med bakgrunn i barnets sykdom ettersom dette ikke vil være i tråd med intensjonen bak ytelsen eller med det tap trygden er ment å dekke. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om å be regjeringen opprette en ordning der foreldre som

mister trygdeytelser i en periode med barn som trenger omsorg, får rett til pleiepenger på linje med arbeidstakere.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til pleiepenger, på linje med ordningen for arbeidstakere, for personer på trygdeytelser som bortfaller i barnets sykdomsperiode."

Disse medlemmer viser videre til forslaget om å indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling. Da denne stønaden har vært underregulert gjennom mange år, vil disse medlemmer støtte det fremlagte forslaget.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2010 fremmet forslag om at grunnstønaden skulle følge lønns- og prisutviklingen, og viste til at økningen for grunnstønaden for 2010 bare var satt til 1,6 pst. Fremskrittspartiet fremmet forslag om å be regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2010 med en justering av nivået. Kristelig Folkeparti støttet ikke dette forslaget i desember 2009, men disse medlemmer synes det er positivt at Kristelig Folkeparti nå har endret mening.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser videre til forslaget om å legge frem et forslag om hvordan hjelpestønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til én statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk som kan tilbys på en like god måte over hele landet.

Disse medlemmer er kjent med at ordningene med omsorgslønn, hjelpestønad og pleiepenger oppleves for mange som urettferdig, lite fleksible, og at de gir lite langsiktig trygghet i forhold til arbeidssituasjon og inntektsmuligheter. Disse medlemmer mener det kan være en god løsning å slå sammen de nevnte ytelsene for barn med nedsatt funksjonsevne, og mener også at et statlig finansieringsansvar vil gi bedre og mer likeverdige rettigheter til brukere uavhengig av bosted. En mer oversiktlig, forutsigbar og fleksibel statlig ordning vil være bedre for de som har behov for å benytte slike

ordninger. Disse medlemmer støtter det fremlagte forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ser behovet for bedre koordinering og mer sammenheng i tjenestetilbudet til barna og deres familier, og forutsetter at det videre arbeid med de forskjellige tiltakene sikrer at disse faktisk fører til bedre hverdag og en forenkling av ordningene, spesielt fordi det er kjent at disse familiene har mange ekstra utfordringer. Målet med tiltakene er at familiene og barna skal ha muligheter til gode og innholdsrike hverdager. Mor og far skal ha muligheter til å kombinere jobb og omsorgsoppgaver på en god og forutsigbar måte, og barna skal sikres fritidsaktiviteter og skolegang ut fra den enkeltes behov. De fleste av tiltakene som regulerer ordninger som kan bidra til å realisere dette, er hjemlet i sosialtjenesteloven. Flertallet viser til at helse- og omsorgsministeren vil gå igjennom omsorgslønnsordningen. Det er flest kvinner som tar ut omsorgslønn. Mange kvinner arbeider deltid og har lavere lønn enn menn, og derfor velger mange foreldre at mor går ut i permisjoner for å påta seg omsorgsoppgaver. I det videre arbeidet med denne og andre stønadsordninger, vil flertallet be regjeringen spesielt vurdere ordninger som motiverer fedre i større grad til å involvere seg i familiens omsorgsoppgaver. Dette pågående arbeid med å samordne helse- og sosialtjenesteloven i kommunene må vurdere forenkling og forutsigbarhet i ordningene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at dagens ordning med hjelpestønad, pleiepenge og omsorgslønn er dårlig samordnet, og at de ikke gir tilstrekkelig økonomisk trygghet for de som pleier nære pårørende under sykdom. Disse medlemmer mener pårørendes rett til fri fra arbeid og økonomisk kompensasjon for inntektsbortfall må forbedres, slik at flere får reell mulighet for å ta seg av sine nærmeste når dette er nødvendig på grunn av sykdom. Dette vil også redusere urettmessig bruk av sykemelding. Regjeringen bes fremlegge forslag til en slik ordning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om hvordan hjelpestønad, pleiepenge og omsorgslønn kan slås sammen til én statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk som kan tilbys på en like god måte over hele landet."

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen styrke rådgivertjenesten til blivende foreldre som i forbindelse med ultralydundersøkelse får vite at de venter et barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at det på alle barneavdelinger ved sykehusene er ansatt fagpersoner som innehar en rådgiverfunksjon for familier som venter eller har fått et barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen følge opp Strategiplanen fra 2005 for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av ordningen med omsorgslønn slik at like tilfeller behandles likt uansett bostedsadresse også når det gjelder omsorgslønnens størrelse.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om rett til pleiepenge, på linje med ordningen for arbeidstakere, for personer på trygdeytelser som bortfaller i barnets sykdomsperiode.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om hvordan hjelpestønad, pleiepenge og omsorgslønn kan slås sammen til én statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk som kan tilbys på en like god måte over hele landet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen lovfeste at Nav skal ha plikt til å sørge for en koordinator til familier med barn med nedsatt funksjonsevne, og at dette blir statlig finansierte tjenester hvor midlene følger brukeren

med hensyn til de hjelpe- og støttetiltak som det er behov for.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen vurdere å lovfeste retten til brukerstyrt personlig assistanse med statlig finansiering for i tilstrekkelig grad å sikre den enkeltes behov for denne tjenesten.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utarbeide bindende normerte satser for omsorgslønn.

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 11

Stortinget ber om at regjeringen i løpet av 2010 fremmer forslag til lovendring som sikrer rett til brukerstyrt personlig assistanse for mennesker med omfattende behov for praktisk og personlig bistand. Forslaget må også sikre at brukerne får rett til valg av arbeidsgivermodell.

Forslag fra Høyre:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen lovfeste plikt til å tilby koordinator i Nav for familier med barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med barn med nedsatt funksjonsevne i alle kommuner.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen gi rett til et individuelt tilpasset skolefritidstilbud i hele utdanningsløpet for barn med nedsatt funksjonsevne.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen sikre at satsene for kommunal omsorgslønn øker.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen gi rett til omsorgslønn i inntil tre måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighetstrygd.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:10 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Line Henriette Hjemdal og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for barn som har nedsatt funksjonsevne og deres familier – vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 9. februar 2010

Robert Eriksson

leder

Vigdis Giltun

ordfører

Vedlegg**Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 15. desember 2009****Representantforslag 10 S (2009-2010) (Dokument 8:10 2009-2010)**

Jeg viser til brev datert 5. november 2009 fra arbeids- og sosialkomiteen med oversendelse av representantforslag nr. 10 (2009-2010). Stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Line Henriette Lien Hjemdal og Kjell Ingolf Ropstad foreslår her 11 tiltak for barn som har nedsatt funksjonsevne og deres familier. Forslagene lyder:

1. Lovfeste plikt til å tilby rådgiver/veileder på alle sykehus med barneavdelinger for familier med barn med nedsatt funksjonsevne.
2. Lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med funksjonshemmede barn i alle kommuner.
3. Gjøre brukerstyrt personlig assistanse til en individuell rettighet fra fødsel.
4. Gi rett til skolefritidstilbud for funksjonshemmede barn i hele utdanningsløpet.
5. Gi foreldre med barn som har nedsatt funksjonsevne rett til redusert arbeidstid frem til barnet er 18 år, slik det gjelder for foreldre med barn under 3 år.
6. Øke satsene for kommunal omsorgslønn.
7. Gi mottakere av omsorgslønn, avlastere og støttekontakter rett til feriepenger.
8. Gi rett til omsorgslønn og ev. andre økonomiske tilskudd i inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighetstrygd.
9. Foreldre som ikke har opptjent rett gjennom yrkesaktivitet til pleiepenger, som hjemmearbeidende eller personer på yrkesrettet attføring, må M slik rett dersom de ikke kan arbeide som følge av barnets helsetilstand. For disse bør utbetaling av pleiepenger settes til 4,5 G.
10. Indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling.
11. Legge frem et forslag om hvordan hjelpstønad, pleiepenger og omsorgslønn kan slås sammen til én statlig ordning for å sikre et enklest og best mulig regelverk som kan tilbys på en like god måte over hele landet.

Jeg har følgende merknader:

1. Lovfeste plikt til å tilby rådgiver/veileder på alle sykehus med barneavdelinger for familier med barn med nedsatt funksjonsevne

I henhold til spesialisthelsetjenesteloven skal sykehus ivareta opplæring av pasienter og pårørende. I følge regelverket skal det regionale helseforetaket også sørge for å gi råd og veiledning til kommunene både om opplegg for enkeltbrukere, gi generelle råd og veiledning til ansatte i kommunen samt utarbeiding av individuelle planer. Individuell plan skal bidra til at barnet med foreldre får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud.

Det vises også til kapittel 6 i pasientrettighetsloven (lov av 2.7. 1999 nr. 61) om barns særlige rettigheter samt forskrift av 1. des. 2000 om barns opphold i helseinstitusjon. Videre vises til forskrift av 1. des. 2000 om pasientansvarlig lege. Formålet med denne forskriften er å skape kontinuitet i møtet mellom pasienten og helsetjenesten ved å styrke samordnet behandling og kommunikasjon mellom lege og pasient.

Barneavdelingen/det regionale helseforetaket kan ansette en rådgiver, eventuelt gi en av de ansatte en rådgivningsfunksjon, dersom de finner dette hensiktsmessig for å ivareta lovens krav om opplæring. Det kan likevel være vanskelig for en rådgiver i barneavdelingen å kunne gi råd om alle de ulike tilstandene som barn i barneavdelingen har og om hvilke ulike tiltak som bør settes i verk. Generelt er det viktig at barneavdelingen samarbeider med barnehabiliteringstjenesten og kommunen, og at familiene får råd og veiledning fra relevant instans etter hvert som dette er aktuelt, og foreldrene har behov for det.

Barn er i sykehus i forholdsvis kort tid. I løpet av barnealderen kan barnehabiliteringstjenesten være vel så viktig som barneavdelingen for barn med nedsatt funksjonsevne. Lærings- og mestringsentrene er også en viktig arena. Et eget nasjonalt prosjekt er gjennomført for å øke kunnskapen og tilbudene til barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier ved lærings- og mestringsentrene.

Kommunenes helsestasjonstilbud skal omfatte samarbeid om habilitering av barn og ungdom med spesielle behov. Det er viktig å styrke samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Dette er et sentralt tema i St. meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen.

2. Lovfeste plikt til å tilby koordinator for familier med funksjonshemmede barn i alle kommuner

Kommunehelsetjenesteloven pålegger kommunehelsetjenesten å utarbeide individuell plan til de som ønsker det og som har behov for langvarige og koordinerte tjenester. Barn med nedsatt funksjonsevne vil som regel falle inn under denne bestemmelsen. Forskrift om individuell plan har nærmere regler om hva planen skal inneholde, ansvaret for å utarbeide den mv. Det er presisert at individuell plan skal sikre at det til enhver tid er en tjenesteyter som har hovedansvaret for oppfølgingen av tjenestemottakeren.

Jeg vil ellers minne om at Stortinget har St.meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen, til behandling. Et hovedmål for reformen er å sikre en helse- og omsorgstjeneste som svarer på den enkeltes behov for koordinerte tjenester.

Jeg vil også gjøre oppmerksom på at et offentlig utvalg har nettopp hatt til oppgave å fremme forslag til tiltak som kan gi et bedre koordinert tilbud fra det offentlige hjelpeapparatet til utsatte barn og unge – NOU 2009:22 Det du gjør - gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge.

3. Gjøre brukerstyrt personlig assistanse til en individuell rettighet fra fødsel

Brukerstyrt personlig assistanse er regulert i sosialtjenesteloven. Ordningen er ikke begrenset til bestemte typer funksjonsnedsettelse, alder eller diagnoser, og heller ikke til noen nedre eller øvre grense for bistandsbehovet. Det forutsettes imidlertid at bistandsbehovet er så omfattende, eller av en slik art, at det blir best ivaretatt gjennom brukerstyrt personlig assistanse enn gjennom annen organisering av tjenestene.

Helse- og omsorgsdepartementet har hatt forslag til forbedringer av ordningen på høring. Høringen reiste imidlertid flere prinsipielle og praktiske problemstillinger som må løses før en sak kan legges fram for Stortinget. Saken ses i sammenheng med det pågående arbeidet med å utrede en harmonisering av den kommunale helse- og sosiallovgivningen.

4. Gi rett til skolefritidstilbud for funksjonshemmede barn i hele utdanningsløpet

Det vises til *Prop. 1 S (2009-2010)* hvor skolefritidstilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne blir omtalt. I flertallsmerknaden i Innst. S. nr. 150 (2006-2007) *Mestring, muligheter og mening* ble regjeringen bedt om å komme tilbake til Stortinget med forslag til løsninger for hvordan et tilfredsstillende skolefritidstilbud for barn med nedsatt funksjonsevne kan sikres i hele utdanningsløpet.

Det er gjennomført kartlegginger av fritidstilbudet til barn og unge med nedsatt funksjonsevne i grunnskolen og videregående opplæring.

Undersøkelsene viser at mange kommuner og fylkeskommuner har et fritidstilbud/tilsynstilbud til barn og unge med nedsatt funksjonsevne i tilknytning til skolen. Undersøkelsene viser at denne gruppen har ulike behov og ønsker, på lik linje med andre barn og unge i denne aldersgruppen. Et godt fritidstilbud må tilpasses lokale forhold, og lokale tiltak må finansieres innenfor gjeldende kommunale og fylkeskommunale ordninger. Kunnskapsdepartementet vil i samarbeid med andre aktuelle departement vurdere ulike tiltak for å bygge ned hindringene denne elevgruppen møter for deltakelse i skolefritidstilbudet. Kunnskapsdepartementet har som del av denne prosessen sendt et lovforslag på høring som skal sikre at elever med nedsatt funksjonsevne skal få rett til skyss til og fra skolefritidsordningen. For elever med nedsatt funksjonsevne gjelder skolefritidsordningen for 1.-7. årstrinn. Høringsfristen er 31.12.2009.

5. Rett til redusert arbeidstid frem til barnet er 18 år for foreldre med barn som har nedsatt funksjonsevne

I tekstomtalen av representantforslaget uttales: "Foreldre med barn som har nedsatt funksjonsevne kan i perioder ha behov for å jobbe deltid. Det bør gis en lovfestet rett til deltid frem til barnet er 18 år, i tilfeller der det ikke vil være til vesentlig ulempe for bedriften, slik det er adgang til for foreldre under 3 år i dag."

Jeg vil bemerke at arbeidsmiljøloven § 10-2 fjerde ledd gir arbeidstakere som av helsemessige, sosiale eller andre viktige velferdsgrunner har behov for det, rett til å få redusert sin arbeidstid dersom arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten. Vilåret "sosiale grunner" angår forhold hos arbeidstakerens familie eller nærmeste omgivelser som utløser omsorgsplikter eller belastninger utenom det vanlige. Det å ha et barn med nedsatt funksjonsevne vil således kunne gi grunnlag for rett til redusert arbeidstid etter denne bestemmelsen. Bestemmelsen fastsetter ikke noen begrensning mht hvor lenge en arbeidstaker kan ha rett til redusert arbeidstid. Retten er, slik det også forutsettes i det aktuelle representantforslaget, betinget av at arbeidstidsreduksjonen kan gjennomføres uten vesentlig ulempe for virksomheten, og dette vil måtte vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

I forslaget henvises det til hva som "gjelder for foreldre med barn under tre år". Dette, kan tyde på at det refereres til ordningen "delvis permisjon" etter arbeidsmiljøloven § 12-6. Etter denne bestemmelsen har foreldre rett til å ta ut foreldrepermisjon som en delvis permisjon innen en tidsramme på tre år. Dette

er imidlertid en bestemmelse om fordeling av en forhåndsfastsatt permisjonstid (12 måneder) over tre år. Jeg antar at dette beror på en misforståelse og at det ikke er forslagsstillernes hensikt å foreslå at muligheten til å fordele det antall timer de 12 månedene med permisjonstid utgjør over en tidsperiode fram til barnet er 18 år.

På denne bakgrunn mener jeg at det tiltaket som foreslås allerede er gjennomført på en hensiktsmessig måte gjennom arbeidsmiljøloven § 10-2 fjerde ledd.

6. Øke satsene for kommunal omsorgslønn

Staten fastsetter ikke lønnsnivå for tjenesteytere i den kommunale omsorgstjenesten, heller ikke omsorgslønn. I samsvar med det opprinnelige forslaget fra Sosialkomiteen har daværende Sosial- og helsedepartementet i rundskriv til kommunene sagt at de som får omsorgslønn ofte blir plassert i det laveste lønnstrinnet for hjemmehjelpere. I rundskrivet sies det videre at timelønnen bør settes høyere dersom det er grunn til det. En slik grunn kan være at tjenesteyter er særlig kvalifisert for de oppgavene som enkeltvedtaket omfatter. Det er likevel ikke en oppgave for omsorgstjenesten å kompensere pårørende for eventuelle inntektstap.

7. Gi mottakere av omsorgslønn, avlastere og støttekontakter rett til feriepenger.

Tilknytningsforholdet for mottakere av omsorgslønn, avlastere og støttekontakter er ofte et oppdragstakerforhold og ikke et tilsettingsforhold. Selvstendige oppdragstakere har ikke rett til feriepenger etter ferieloven, fordi de ikke regnes som arbeidstakere.

Departementet har i rundskriv til kommunene om omsorgslønn bedt kommunene om å legge til rette for ferie, og sagt at det er mulig å la omsorgslønna løpe i den tida.

8. Gi rett til omsorgslønn og ev. andre økonomiske tilskudd i inntil 3 måneder etter at et funksjonshemmet barn dør, samt rett til arbeidsledighetsstrygd.

Som tidligere nevnt, regulerer ikke staten den kommunale omsorgslønna. Flexibiliteten i ordningen gir kommunene full anledning til å yte omsorgslønn i overgangsperioder av ulike slag og tidsperioder. Videre er det viktig å peke på at kommunene også har ansvar for å bidra til å forebygge helse- og sosial problemer, herunder overfor dem som har ytt omsorgstjenester til nære pårørende. Her vil flere mulige tiltak være aktuelle.

Rett til arbeidsledighetsstrygd er ikke regulert i bestemmelsene om omsorgslønn. Det er folketryg-

dens generelle regler om dagpenger under arbeidsløshet som gjelder.

9. Rett til pleiepenger med 4,5 G til foreldre som ikke har opptjent rett til pleiepenger og som følge av barnets helsetilstand ikke kan arbeide

Pleiepenger ytes i forbindelse med barns sykdom eller funksjonshemming, samt pleie av nære pårørende i livets slutfase. Formålet med pleiepenger er å kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive. Pleiepenger ytes med 100% av beregningsgrunnlaget, inntil 6 G. For å få rett til pleiepenger må man ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før fraværet fra arbeidet. Kravet til opptjening gir her uttrykk for folketrygdens karakter av sosialforsikring. Pleiepenger ytes som kompensasjon for tapt arbeidsinntekt, og er ikke en avlønning for de pleie- og omsorgsoppgaver man utfører. Kravet til opptjening gir anvisning på hvilken tilknytning til arbeidslivet som innebærer at man i denne sammenheng anses yrkesaktiv og "som følge av barnets helsetilstand ikke kan arbeide". Dersom man skulle kompensere også dem som ikke var yrkesaktive, ville det innebære en redefinering av folketrygdens karakter av sosialforsikring. I den forbindelse kan det også vises til at det i St.meld. nr. 25 (2005-2006) *Mestring, muligheter og mening – framtidens omsorgsutfordringer* er forutsatt at det er nødvendig å opprettholde en høy yrkesaktivitet for å kunne finansiere velferdsordningene.

Avgrensningen av retten til kompensasjon må også ses i sammenheng med at det offentlige i utgangspunktet har et betydelig ansvar for dekning av pleie- og omsorgsbehov. Personer i alle aldersgrupper som har behov for pleie og omsorg har etter kommunehelsetjenesteloven krav på å få nødvendige pleie- og omsorgstjenester fra kommunen. Personer som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, har krav på hjelp etter lov om sosiale tjenester. Aktuelle ytelser for foreldre uten opptjent rett til pleiepenger som ønsker å påta seg pleieansvaret er da hjelpestønad fra folketrygden og kommunal omsorgslønn.

10. Indeksere grunnstønaden slik at den følger generell lønns- og prisutvikling

Regjeringens budsjettforslag når det gjelder grunnstønad og tilsvarende stønader for å dekke ekstrautgifter, eksempelvis til hjelpemidler, blir årlig justert med utgangspunkt i en prisfaktor. Stønaden reguleres direkte på bakgrunn av Stortingets budsjettvedtak og er ikke i loven bundet opp til reguleringen av grunnbeløpet. Dette gir rom for å vurdere behovet for økning i den enkelte stønadskategori samtidig som det gir en fleksibilitet til å foreslå justeringer

mellom stønadene og andre ytelser etter behov. Prisstigningen for de ulike, spesifikke stønadsformål kan være høyst forskjellige.

11. Legge frem et forslag om hvordan hjelpestønad, pleiepenge og omsorgslønn kan slås sammen til en statlig ordning

Forslaget omfatter flere tjenester og ytelser på ulike nivå og reiser en rekke prinsipielle, juridiske og

kostnadmessige spørsmål. Regjeringen har i sin politiske plattform sagt at den vil gjennomgå omsorgslønnsordningen. Vi vil komme tilbake til det. Regjeringen fremmet for øvrig den 11. desember i Prop. 64 L (2009-2010) forslag til lovendringer som gir bedre muligheter til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver. I proposisjonen foreslås bl.a. forbedringer i pleiepengeordningen og retten til hjelpestønad.

